

แนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติ ในประเทศไทย¹

Guidelines for Preventing and Suppressing Migrant Worker Smuggling in Thailand

อติชาต แยมพกา

Atichatt Yampaga

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author. E-mail: atichatt4056@gmail.com

Received July 17, 2025; Revised September 10, 2025; Accepted September 20, 2025

Abstract

The academic article aimed to study the characteristics of migrant smuggling in Thailand and propose measures to prevent and suppress it. A qualitative research method was used to collect news and related research from August 2024 to February 2025. It was found that migrant smuggling in Thailand operates as a network, with brokers luring migrant workers to work in Thailand through natural channels or along the border. They use various vehicles to transport migrant workers, and the costs of each trip into the country vary depending on the agreement. The costs start at 800 – 96,000 baht, with an average price of 15,000 – 25,000 baht. The measures to prevent and suppress migrant workers in Thailand include: 1) Enforcement agencies related to migrant workers, such as the Immigration Police or the Department of Employment, should strengthen their detection measures; 2) Establishing checkpoints and interceptors along key border routes can address the problem of illegal migrant workers; 3) Penalties should be increased for employers who fail to comply with migrant labor laws; 4) Measures should be put in place to ensure that migrant workers enter the legal employment system; and 5) Agencies related to migrant workers should publicize and provide helpful information to migrant workers.

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การลักลอบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองผ่านช่องทางธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Keywords: labor smuggling; Migrant workers; prevention and suppression guidelines

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย และเสนอแนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงเดือนสิงหาคม 2567 - กุมภาพันธ์ 2568 พบว่า ลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย มีการทำงานเป็นขบวนการหรือเครือข่าย โดยมีนายหน้าหรือเพื่อน/ญาติเป็นผู้ชักจูงแรงงานข้ามชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย ผ่านช่องทางธรรมชาติหรือแนวตะเข็บชายแดน โดยใช้พาหนะต่างๆ ในการขนแรงงานข้ามชาติ และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าประเทศในแต่ละครั้งที่แตกต่างกันตามแต่ตกลงกัน โดยมีค่าใช้จ่ายเริ่มตั้งแต่ 800 - 96,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท และแนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ได้แก่ 1) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หรือ กรมการจัดหางานเพิ่มมาตรการตรวจจับเข้มงวดมากยิ่งขึ้น 2) การจัดตั้งจุดตรวจ-จุดสกัดกั้นตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดนจะสามารถแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง 3) ควรมีการเพิ่มโทษให้ผิดซ้ำสูงชันสำหรับนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานข้ามชาติ 4) ควรมีมาตรการให้แรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง และ 5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่แรงงานข้ามชาติ

คำสำคัญ: ขบวนการลักลอบขนแรงงาน; แรงงานข้ามชาติ; แนวทางป้องกันและปราบปราม

บทนำ

การเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา ที่เข้ามาในประเทศไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จากสถิติผู้ต้องขังชาวต่างชาติที่ถูกจับเนื่องจากเข้าเมืองผิดกฎหมายหรือกระทำความผิดในคดีต่างๆ และกำลังรอการส่งกลับหรือผลักดันออกนอกประเทศในแต่ละปีมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น ปัจจุบันจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมีมากถึง 2.5 ล้านคน เป็นกลุ่มที่เข้ามาอย่างถูกกฎหมาย 1.5 ล้านคน และยังมีกลุ่มที่ลักลอบเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายมากกว่า 1 ล้านคน (Department of Employment, 2017) ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นทั้งผู้หญิงและเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ แรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าประเทศ และส่วนหนึ่งเข้ามาโดยอาศัยขบวนการนายหน้าผิดกฎหมายหรืออาศัยเครือข่ายทางสังคมที่เป็นญาติหรือ เพื่อนที่เคยทำงานมาก่อนเป็นผู้นำพาเข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากนี้มีขบวนการนำเข้าแล้วยังมีขบวนการนำกลับแรงงานต่างด้าวไปชายแดนเพื่อเยี่ยมญาติด้วย

การลักลอบขนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเป็นปัญหาที่มีมานาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐรวมถึงรัฐบาลก็ได้เล็งเห็นประเด็นปัญหาดังกล่าว มีการดำเนินการทางกฎหมายกับกลุ่มบุคคลหรือขบวนการต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนเกี่ยวข้องมาโดยตลอด ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสหพันธรัฐมาเลเซีย มีแนวชายแดนทั้งหมดประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร 42 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 51 จุด จุดผ่อนปรนพิเศษ 1 จุด และจุดผ่านแดนชั่วคราว 3 จุด รวมทั้งหมด 97 จุดทั่วประเทศ (Foreign Affairs Division,

2019) เส้นทางการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของกลุ่มขบวนการลักลอบขนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางธรรมชาติซึ่งเป็นแนวสันเขารวมถึงแม่น้ำตามแนวชายแดน เพื่อหลีกเลี่ยง เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เข้ามาเพื่อใช้แรงงานในประเทศ และบางส่วนใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน ไปยังประเทศที่สาม เช่น ประเทศมาเลเซีย

หลังจากที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และสหพันธรัฐ มาเลเซีย ไม่สามารถควบคุมการระบาดของโรคได้ ทำให้มีการทะลักของแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และการที่แรงงานต่างด้าวเดินทางหรือหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเพื่อให้เข้าถึงบริการ สาธารณสุขของรัฐไทยในการรักษาพยาบาล เนื่องจากความเป็นอยู่และค่าครองชีพไม่สูงมากนัก ประกอบกับ ค่าตอบแทนการใช้แรงงานสูงกว่าประเทศของตน ซึ่งการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย มีชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ให้ความช่วยเหลือ และกลุ่มคนในพื้นที่ตามแนวชายแดนประเทศไทยเพื่อแลกกับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการยาก ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดูแลได้ตลอดตามแนวชายแดนอย่างทั่วถึง ประกอบกับสังคมตามแนวชายแดนซึ่งมีความสัมพันธ์ กันในเรื่องของเครือญาติ การเดินทางเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่กันเป็นเรื่องปกติ เช่น หมู่บ้านไร่อ้อย บ้านบ่อญี่ปุ่น ฝั่งรัฐมอญ สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สามารถเดินทางข้ามมายังพื้นที่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระยะทางประมาณ 500 เมตร ส่วนการเดินทางข้ามแม่น้ำ เช่น แม่น้ำเมย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แม่น้ำกระบุรี อำเภอกระบุรี อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง แม่น้ำรวก แม่น้ำสาย จังหวัดเชียงราย และแม่น้ำโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งช่วงหน้าแล้ง แม่น้ำจะตื้นเขินสามารถเดินทางผ่านโดยสะดวก เป็นต้น (Division 3, Police Special Branch Division 2, 2021)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในประเทศไทยตั้งแต่ประมาณ ต้นปี พ.ศ. 2563 ทำให้รัฐบาลไทยต้องดำเนินนโยบายปิดประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งรวมถึงการปิดชายแดนการตามจังหวัดต่าง ๆ ที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ทำให้ประเทศไทยสามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้มีประสิทธิภาพเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก แต่อย่างไรก็ตาม ประมาณปลายปี พ.ศ.2563 ได้เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แบบกลุ่มก้อนในบริเวณ ตลาดกุง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ซึ่งมีทั้งเป็นแรงงานที่ถูกต้อง ตามกฎหมายและแรงงานที่หลบหนีเข้ามารับจ้างใช้แรงงานโดยผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบไม่เพียงแต่กลุ่มแรงงาน ต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร เท่านั้น แต่ยังกระทบไปยังประชาชน พ่อค้า แม่ขาย ที่ต้องมาซื้อถุงพลาสติก ไปจำหน่ายในหลายจังหวัดกระจายตัวใน 27 จังหวัด และสร้างความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม ของทั้งประเทศ (BBC NEWS Thai, 2020)

เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2564 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เปิดเผยผลการปราบปรามคนต่างชาตินับพันคน หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ในรอบ 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2563 - 15 ธันวาคม 2564) มีสถิติจับกุมคนต่างชาตินับพันคน หลบหนีเข้าเมือง 42,443 คน และจับผู้นำพาอีก 293 คน ผู้ช่วยเหลือ 841 คน รวมผลการดำเนินจับกุมทั้งสิ้น 43,577 คน ส่วนเครือข่าย/ขบวนการมี 221 เครือข่าย จับกุมไปแล้ว 154 เครือข่าย แบ่งเป็น ตัวการ 402 คน ต่างด้าว 1,769 คน ออกหมายจับ 82 หมายจับ กำลังสืบสวนและติดตามเพิ่มเติมอีก 67 เครือข่าย ส่วนการดำเนินคดี มีการติดตามตรวจยึดทรัพย์สินด้วย 312 ราย เป็นพาหนะ 182 คัน บัญชีธนาคารกว่า 20 ธนาคารและอื่น ๆ อีกหลาย รายการ สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวนั้น ในกรณีนายจ้างรับคนต่างด้าวเข้าทำงานโดยไม่มี ใบอนุญาต มีโทษปรับตั้งแต่ 10,000-100,000 บาท ต่อแรงงานต่างด้าวหนึ่งคน หากกระทำความผิดซ้ำมีโทษจำคุกและ ห้ามจ้างแรงงานต่างด้าวทำงาน 3 ปี ส่วนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตมีโทษปรับตั้งแต่

5,000-50,000 บาท และถูกผลักดันออกไปนอกราชอาณาจักร และไม่สามารถขอรับใบอนุญาตทำงานได้จนกว่าจะพ้นโทษมาแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (Thai PBS, 2021)

ข้อมูลจากสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว ณ เดือนมกราคม 2568 มีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร จำนวน 3,358,794 คน (Foreign Workers Administration Office, 2025) แต่ในขณะที่การลักลอบขนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเป็นปัญหาที่มีมานาน ซึ่งหน่วยงานภาครัฐรวมถึงรัฐบาลก็ได้สังเกตเห็นประเด็นปัญหาดังกล่าว มีการดำเนินการทางกฎหมายกับกลุ่มบุคคลหรือขบวนการต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและมีส่วนเกี่ยวข้องมาโดยตลอด ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสหพันธรัฐมาเลเซีย มีแนวชายแดนทั้งหมดประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดนถาวร 42 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 51 จุด จุดผ่อนปรนพิเศษ 1 จุด และจุดผ่านแดนชั่วคราว 3 จุด รวมทั้งหมด 97 จุดทั่วประเทศ นอกจากนี้แนวชายแดนติดกับประเทศเมียนมาของจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีระยะทางยาว ประมาณ 775 กิโลเมตร เส้นทางหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของกลุ่มขบวนการลักลอบขนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายส่วนใหญ่ใช้ช่องทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวสันเขารวมถึงแม่น้ำตามแนวชายแดนเพื่อหลีกเลี่ยงเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เข้ามาเพื่อใช้แรงงานในประเทศและบางส่วนใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านไปยังประเทศที่สาม เช่น ประเทศมาเลเซีย

นอกจากนี้ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2567 พบว่า ประเทศไทยจัดอยู่ในประเภท Tier 2 ซึ่งประเทศไทยไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำอย่างครบถ้วนในการจัดการการค้ามนุษย์ แต่มีความพยายามอย่างมีนัยยะสำคัญในการดำเนินการดังกล่าว และรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่เพิ่มขึ้นโดยรวมเมื่อเทียบกับรอบระยะเวลาการรายงานปีที่ผ่านมา ได้แก่ 1) จำนวนการสืบสวนสอบสวนกรณีค้ามนุษย์และการดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมถึงจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการตัดแยกและได้รับการส่งต่อเพื่อรับบริการมีจำนวนเพิ่มขึ้น 2) การสอบสวนเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ 3) การตัดแยกผู้เสียหายที่เป็นแรงงานอพยพย้ายถิ่นฐานได้มากขึ้น รวมถึงตัดแยกผู้เสียหายที่ถูกแสวงหาประโยชน์ในภาคประมง 4) ศาลมีคำสั่งเพิ่มค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายเพิ่มขึ้นและการเปิดศูนย์บริการการตัดแยกผู้เสียหาย

ในขณะที่การลักลอบขนแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย มีความผิดตามพระราชบัญญัติตรวจคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 63 ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 100,000 บาท และมาตรา 64 ผู้ใดรู้ว่ามีคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาท แต่ในทางปฏิบัติกลับพบการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายจำนวนมาก และมีการทำเป็นขบวนการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย และแนวทางป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย โดยรวบรวมข้อมูลข่าวสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงเดือนสิงหาคม 2567 - กุมภาพันธ์ 2568

ลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

จากการรวบรวมข้อมูลข่าวของขบวนการลักลอบขนแรงงานต่างด้าวจากสื่อต่างๆ ปรากฏผลดังนี้

1. เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2567 ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง แถลงข่าวการจับกุมผู้ต้องหา รายสำคัญรวมในขบวนการลักลอบขนแรงงานต่างด้าว ดังนี้ (Channel 7 News, 2025)

คดีแรกเป็นขบวนการขนคนต่างด้าวขึ้นเหนือล่องใต้ทางโพรวุฒิรับขนส่งทั่วไทย ตม.น่าน ร่วมกับ ตม.สุรินทร์ ขยายผลจับกุม นาย ก อายุ 48 ปี หลังการจับกุม นาย ข อายุ 50 ปี พร้อมคนต่างด้าว สัญชาติกัมพูชา 6 คน ในความผิดฐาน รู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักร โดยให้การรับสารภาพว่าได้รับงาน รับ-ส่ง คนต่างด้าว จากนาย ก ตกงค่าจ้าง 18,000 บาท ให้ไปส่งคนต่างด้าว 6 คน จากต้นทาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ปลายทางบริเวณ ชายแดนบ้านแหลม อำเภอปงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ แอปฯ Zello และ Line พูดคุยติดต่อกับ นาย ก เพื่อนัดแนะถึงรายละเอียดในการ รับ-ส่ง คนต่างด้าว ข้อมูลในชั้นสืบสวนนาย ก มีพฤติกรรมในการลักลอบ รับ-ส่ง คนต่างด้าว ทั่วประเทศ

คดีที่ 2 จับกุม นาย ก อายุ 24 ปี ซึ่งขยายผลจากการจับกุมแรงงานต่างด้าว สัญชาติบังกลาเทศหลบหนีเข้า เมือง 19 คน พร้อมผู้นำพา 2 คน โดยนาย ก ถือเป็นกลไกสำคัญระดับสั่งการในการลำเลียงแรงงานต่างด้าวสัญชาติ บังกลาเทศ ผ่านไทยไปยังประเทศมาเลเซีย ผ่านช่องทางธรรมชาติ มีหมายจับติดตัว 2 หมายจับ โดยนาย ก จะทำ หน้าที่ประสานสั่งการไปยังนายหน้าในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อจัดหาแรงงาน นอกจากนี้ยังพบว่าเครือข่ายนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนำพาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ที่เคยถูกจับกุมมาแล้ว 3 คดี ในการทลายเครือข่ายครั้งนี้ ถือเป็นการตัดวงจรสำคัญในการขนแรงงานผ่านไทย สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ตั้งแต่ต้นทางยัน ปลายทางได้ถึง 62 คน เป็นคนไทย 10 คน คนต่างด้าว 52 คน ตรวจยึดยานพาหนะ 8 คัน

คดีที่ 3 จับกุม นาย ก อายุ 36 ปี ซึ่งสืบสวนแกะรอยจากคดีอุบัติเหตุรถกระบะตู้ทึบ ขนคนต่างด้าว ชาวเมียนมา พลิกคว่ำบริเวณ ตำบลสลูย์ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จับกุมคนต่างด้าว 18 คน (ได้รับบาดเจ็บ) ซึ่งนาย ก ทำหน้าที่เป็นนายหน้าจัดหาแรงงาน จากภาคกลางไปยังภาคใต้ โดยร่วมกับนาย ข จะมีส่วนต่างจากการติดต่อ จัดหาหัวละ 1,000 บาท โดยมีคดีที่พบความเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับนายฮาวาย และนาย ก อีก 3 คดี

จากการวิเคราะห์แผนประทุษกรรมในกลุ่มเครือข่าย นาย ก พบว่า ความเคลื่อนไหวมาตั้งแต่ปี 2565 จนถึง ปัจจุบัน โดย นาย ก และ นาง ก เป็นผู้ประสานงานกับนายหน้าชาวเมียนมาในพื้นที่ จังหวัดสมุทรสาคร และ นาย ค ผู้ทำหน้าที่ประสานงานในพื้นที่ภาคกลาง โดยจะเป็นตัวกลางในการประสานงานที่มขนจากจังหวัดกาญจนบุรี หรือ จังหวัดสมุทรสาคร มายังจังหวัดสงขลา ซึ่งนาย ก จะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าทีมขน และจะได้รับค่าตอบแทนหัวละ 3,500 บาท โดยพบความเชื่อมโยงกับเครือข่ายของนาย ง และกลุ่มผู้ต้องหา ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ สรุปผลการปฏิบัติ พบการกระทำความผิดในเครือข่ายของ นาย ก ทั้งสิ้น 4 คดี จับกุมผู้ต้องหา 12 คน จำนวนคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง 102 คน ยึดยานพาหนะ 6 คัน

2. เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2567 ตำรวจทางหลวง ส.ทล 5 กก 1 บก.ทล.(เพชรบูรณ์) ร่วมกับตำรวจตรวจคน เข้าเมือง จับกุมขบวนการลักลอบขนแรงงานเถื่อนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย พบรถยนต์กระบะ 2-3 คัน ขับผ่านมาด้วยความเร็วสูง มีน้ำหนักมากกว่าปกติ พบ นาย ก อายุ 42 ปี ชาวจังหวัดตาก เป็นคนขับ และพบผู้โดยสารอีก 10 คน นั่งเบียดมาในรถ พบว่าเป็นคนต่างชาตินายกเมียนมาไม่มีหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง นอกจากนี้ยังได้จับกุมรถเอนกประสงค์แบบ 7 ที่นั่ง ที่ขับตามกันมา โดยในรถพบผู้ขับ และแรงงานประเทศเพื่อนบ้านชาวเมียนมา อีก 17 คน สอบถามนาย ก ให้การยอมรับว่า เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2567 ได้รับการประสานให้ไปรับแรงงานต่างด้าว

จำนวน 10 คน จาก จังหวัดตาก ไปส่งจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยได้ค่าจ้าง 9,500 บาทต่อครั้ง จนกระทั่งมาถูกตำรวจทางหลวงเรียกตรวจสอบ ด้านชาวเมียนมา ก็ได้ให้การยอมรับว่าลักลอบเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทางช่องทางธรรมชาติ และเดินทางเข้ามาในพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีคนพาออกมาขึ้นรถที่นำพา เพื่อจะเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยเสียค่าใช้จ่าย จำนวน 15,000 – 25,000 บาท (Channel 7 News, 2024)

3. เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2568 ตำรวจทางหลวง ชับรถไล่ตามสกัดจับรถอเนกประสงค์ ต้องสงสัยโดยใช้ความเร็ว และมีน้ำหนักบรรทุกมากกว่าปกติ रिมนอนสายเอเชีย พื้นที่อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน นั่งอัดแน่นอยู่ในรถนับได้ 10 คน โดยมี นาย ก อายุ 39 ปี ชาวเมียนมา เป็นคนขับ และมีเมียสาวนั่งอยู่ด้านข้างคนขับ เจ้าหน้าที่จึงนำตัวไปสอบสวนต่อที่หน่วยบริการตำรวจทางหลวงอ่างทอง พบว่าแรงงานประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 10 คน เป็นชาวเมียนมา แต่ไม่มีหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางแต่อย่างใด สอบสวนนาย ก ระบุว่า ได้รับแรงงานทั้งหมดมาจากจังหวัดชัยนาท ตระเวนไปส่งใน 4 พื้นที่ คือ ย่านถนนพระราม 2 จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรปราการ และชลบุรี โดยได้ค่าจ้างหัวละ 800 บาท ทำอาชีพลักลอบขนแรงงานเถื่อน (MGROnline, 2025)

4. เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568 ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสงขลา ไล่สกัดจับรถตู้ขนแรงงานหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดย ขบวนการลักลอบขนแรงงานหลบหนีเข้าเมืองได้ใช้รถตู้สีขาว หมวดทะเบียนจังหวัดสงขลา และกำลังใช้เส้นทางถนนสายเอเชียจากจังหวัดพัทลุงมุ่งหน้าเข้าเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าพบแรงงานเถื่อน สัญชาติเมียนมา 18 คนนั่งอัดอยู่ในรถ ซึ่งทุกคนไม่มีหนังสือเดินทาง จึงควบคุมตัวนาย ก อายุ 53 ปี ชาวสงขลา คนขับรถ ซึ่งขณะจับกุมนายสำเร็จได้สวมหูฟังบลูทูธ และมีพฤติกรรมพยายามที่จะลบข้อมูลในโทรศัพท์ เมื่อตำรวจยึดไปตรวจสอบ พบว่าใช้ติดต่อคนไทยอีกคนหนึ่ง ตำรวจจึงติดต่อล่าจับกุม นาย ข อายุ 64 ปี คนขับรถตู้อีก 1 คัน ที่ทำหน้าที่ขับรถนำ เมื่อยึดโทรศัพท์ของนาย ข ไปตรวจสอบก็พบว่าใช้ติดต่อกับนาย ก จริง นาย ข ให้การว่า ได้รับการติดต่อจากนาย ก ให้ขับรถตู้สำรวจเส้นทางที่จะใช้ลำเลียงแรงงานหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย จากจังหวัด สุราษฎร์ธานีไปส่งในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยจะได้ค่าตอบแทนหลังภารกิจเสร็จสิ้น ครั้งละ 3,000 บาท ด้านนาย ก ให้การว่าได้รับการติดต่อจากนาย ค ให้ไปรับแรงงานกลุ่มนี้ ที่เดินทางมากับรถทัวร์โดยสารประจำทางมาลงรถในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อไปส่งที่จังหวัดสงขลา โดยตกลงค่าจ้าง 8,000 บาท ส่วนจุดรับส่งแรงงานอยู่ที่หน้าวัดควนรู ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เจ้าหน้าที่จึงขยายผลโทรศัพท์ติดต่อไปยังหมายเลขโทรศัพท์ปลายทางที่ใช้ติดต่อรับแรงงานกลุ่มนี้ ปรากฏว่าเมื่อไปถึงที่นัดหมาย ก็พบกับนาย ง อายุ 31 ปี สัญชาติเมียนมา จึงแสดงตัวจับกุมทันที ขณะที่แรงงานหลบหนีเข้าเมืองให้การว่า เมื่อ 3-4 วันก่อน พวกตนลักลอบเดินทางช่องทางธรรมชาติเข้าประเทศไทย จากชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ไทยเป็นทางผ่านเพื่อไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย ซึ่งตกลงจ่ายค่าเดินทางให้กับนายหน้า คนละ 6 ล้านจ๊าด หรือ 96,000 บาท ซึ่งจ่ายไปแล้วครึ่งหนึ่งที่เหลือจะจ่ายเมื่อถึงปลายทาง (Channel 7 News, 2025)

จากการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลดังนี้

1. แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในเขตมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร สามารถเข้าได้ทั้งทางอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทางแม่สาย จังหวัดเชียงราย ทางทะเลสอง จังหวัดระนอง และทางด้านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการเดินทางเข้ามาประเทศไทยนั้นจะเป็นลักลอบเข้ามาโดยจะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 7,000 – 15,000 บาท เมื่อสู่ประเทศไทยและมีงานทำแล้ว นายจ้างหรือผู้ประกอบการก็จะพาแรงงานเหล่านี้ไปขึ้นทะเบียน

แรงงานต่างด้าว เมื่อทำใบอนุญาตเสร็จแล้วผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะยึดใบอนุญาตทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้แรงงานหลบหนี (Tusawut, 2019)

2. กระบวนการเดินทางเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติในพื้นที่อำเภอ จังหวัดจันทบุรี พบว่า วิธีการทำงานของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่เพื่อน/ญาติแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 53.07 รองลงมาคือ เข้ามาเอง คิดเป็นร้อยละ 24.58 และอื่นๆ (นายจ้างเก่าติดต่อและรอรับที่ด่าน) คิดเป็นร้อยละ 22.35 ซึ่งค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้ามาของแรงงานข้ามชาติที่จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย 5,001-6,000 บาท (Namsanguan & Hora, 2018)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม 2567 - กุมภาพันธ์ 2568 พบว่า ลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีการทำงานเป็นขบวนการหรือเครือข่าย โดยมีนายหน้าหรือเพื่อน/ญาติเป็นผู้ชักจูงแรงงานข้ามชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย ผ่านช่องทางธรรมชาติหรือแนวตะเข็บชายแดน โดยใช้พาหนะต่างๆ ในการขนแรงงานข้ามชาติ และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าประเทศในแต่ละครั้งที่แตกต่างกันตามแต่ตกลงกัน โดยมีค่าใช้จ่ายเริ่มตั้งแต่ 800 - 96,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท

แนวทางป้องกันและปราบปรามขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) เป็นทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก สามารถนำมาใช้ในการป้องกันปราบปรามขบวนการลักลอบขนแรงงานสามารถนำพาแรงงานข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทฤษฎีนี้ได้อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน (Purachai, 2004) คือ

1. ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด
2. เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของ ที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ

3. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีดังกล่าวได้เสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม หรือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรม โดยต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรม ด้านใดด้านหนึ่งหายไป ก็จะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น ดังนั้นต้องพยายามทำให้องค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ด้านใดด้านหนึ่งของสามเหลี่ยมหายไป โดยมีวิธีการในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้คือ

1. ด้านผู้กระทำผิดหรือคนร้าย (Offender)

ต้องพยายามลดหรือควบคุมจำนวนผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นใช้ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) โดยมาตรการที่ควรดำเนินการป้องกันปราบปรามขบวนการลักลอบขนแรงงานสามารถนำพาแรงงานต่างด้าวนั้นเข้ามาในประเทศไทยนั้น จำเป็นจะต้องมีการพินิจ (Seal) ตามแนวชายแดน เพิ่มการตั้งจุดตรวจและจุดสกัดให้มากขึ้นโดยการร่วมมือกันทุกภาคส่วนประสานงานกันให้เป็นรูปธรรม นอกจากนั้น

ต้องมีมาตรการสืบสวนขยายผลขบวนการลักลอบขนแรงงานสามารถนำพาแรงงานต่างด้าวแต่คดีที่ดำเนินการจับกุมแล้วเพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในขบวนการ

2. ด้านเหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target)

ผู้เสียหาย หรือเหยื่อ หรือประชาชนทั่วไป ต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนหรือสังคม ตำรวจจะต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม หรือไม่ให้เกิดเป็นเหยื่ออาชญากรรม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษต่าง ๆ ให้นายจ้างทราบว่า การใช้แรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายมีความผิดอย่างไร และหากประชาชนพบแรงงานต่างด้าวที่เชื่อว่าผิดกฎหมายให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

3. ด้านโอกาส (Opportunity)

โอกาสที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายจะลงมือก่ออาชญากรรมนั้นจะต้องอาศัย เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมในการก่อเหตุ ตำรวจต้องพยายามหาวิธีการเพื่อที่จะตัดช่องโอกาสของขบวนการลักลอบขนแรงงานสามารถนำพาแรงงานต่างด้าว โดยแยกออกเป็น

1) เวลา ต้องพยายามตัดช่องโอกาสในเรื่องเวลาที่จะเกิดเหตุ โดยมุ่งเน้นการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ (Show off Force) การตั้งจุดตรวจค้น เป็นต้น

2) สถานที่ สำหรับเรื่องการตัดช่องโอกาสในเรื่องสถานที่นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธีและมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control Through Environmental Design) เป็นวิธีการปรับสภาพแวดล้อมและใช้ประโยชน์สภาพแวดล้อม ในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรม เช่น การสร้างรั้วหรือสิ่งกีดขวางมิให้ผู้กระทำผิดเข้าถึงบริเวณสิ่งของหรือบุคคล โดยเพิ่มความเสี่ยงที่คนร้ายจะถูกตรวจพบหรือถูกจับกุมมากยิ่งขึ้น หรือการจัดระเบียบพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะเกิดอาชญากรรม (พื้นที่เสี่ยง) ตามหลักทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) โดยจะต้องรีบเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อนที่จะเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าว การจัดการพื้นที่ให้ปลอดภัยตาม โครงการพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) หรือโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย (Neighborhood Watch) รวมถึงลดถึงการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือเครื่องใช้ทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การใช้สัญญาณเตือนภัย ทั้งนี้ตำรวจจะต้องเข้าไปจัดการ ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนเพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ตามโครงการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing) โดยมุ่งเน้นการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลตัวเองได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องนำทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมมาใช้ในวางแผนหรือแนวทางในการป้องกันการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติเพื่อตัดโอกาสของอาชญากรรม และเป็นป้องกันปราบปรามสามารถขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570) (Office of National Security Council, 2023) ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะนโยบายและแผนความมั่นคงทั้ง 17 ด้าน ภายใต้กรอบคิดความมั่นคงแบบองค์รวม (Comprehensive Security) และความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ในบริบทความมั่นคงปัจจุบันและแนวโน้มภายในประเทศและต่างประเทศ โดยนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 6 การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ มุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิบุคคลแรงงาน

ต่างดาว กลุ่มที่มีความเปราะบางต่อความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ รวมถึงผู้ได้รับการคุ้มครองหรือผู้อยู่ระหว่างคัดกรองสถานะที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้ ให้มีความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชน

กลยุทธ์หลักที่ 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 เร่งรัดการจัดทำสถานะบุคคลให้แก่ผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิที่ได้รับ การสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้ว

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมายที่มีอยู่เพื่อขจัดปัญหาอุปสรรค หรือการขัดกันของกฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มที่มีปัญหาสถานะ และสิทธิของบุคคล

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมสวัสดิการ อาทิ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข และด้านการทำงานของกลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลให้เข้าถึงและเป็นไปตามกฎหมายภายใน และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นรัฐภาคี รวมทั้งการมีกองทุนสนับสนุนงบประมาณรองรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 จัดทำฐานข้อมูลที่เป็นข้อมูลมัธยฐานเกี่ยวกับสถิติผู้หลบหนีเข้าเมือง กลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล

กลยุทธ์หลักที่ 2 การป้องกันและการแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและจับกุมแรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้จัดหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ทบทวนหรือปรับปรุงบันทึกความเข้าใจด้วยการจ้างงานระหว่างรัฐบาล ไทย - กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม รวมทั้งบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงานเพื่อส่งเสริมการจ้างงานอย่างถูกกฎหมาย

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และประเทศต้นทาง ในการเร่งรัดกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว อาทิ บุตร บิดา มารดา และญาติ ของแรงงานต่างด้าวที่ติดตามเข้ามาในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้ทำงาน และกำหนดมาตรการเฉพาะในการจัดการกับกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่ไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติจากประเทศต้นทาง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.4 ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศต้นทาง เพื่อเร่งรัดการออกหนังสือ เดินทางหรือเอกสารแสดงตน

กลยุทธ์หลักที่ 3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มเปราะบางต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติและกลุ่มอื่น ๆ ตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 เพิ่มความเข้มข้นในการสกัดกั้นและป้องกันการหลบหนีเข้าเมืองเป็นพิเศษ ของกลุ่มเปราะบางต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 จัดระบบการตรวจสอบและติดตามการเคลื่อนไหวของผู้หลบหนีเข้าเมือง และผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติอันจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิด

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ชี้แจงและทำความเข้าใจกับประเทศที่เกี่ยวข้องและองค์การระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการดำเนินการของฝ่ายไทยในประเด็นการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง กลุ่มเปราะบางต่อความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.4 แสวงหาความร่วมมือกับประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อสกัดกั้นและป้องกันการเดินทาง เข้าสู่ประเทศไทย รวมถึงเตรียมพร้อมในการเดินทางกลับมาตุภูมิ หรือการส่งไปประเทศที่สาม โดยคำนึงถึงกฎหมายภายในและหลักสิทธิมนุษยชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.5 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบตรวจคนเข้าเมืองและฐานข้อมูล คนเข้าเมืองให้ทันสมัยและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและติดตาม บุคคลต่างด้าวที่เดินทางเข้า - ออก และพำนักในประเทศไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.6 กำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการคัดกรองคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรและไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้

จากการรวบรวมผลการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติปรากฏผลดังนี้

Boonrin (2020) ศึกษาเรื่อง การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในประเทศไทยของชาวเมียนมา หลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ออกนโยบายกำชับผู้ปฏิบัติทุกหน่วยให้เข้มงวดและต่อเนื่อง ทั้งบูรณาการกำลังเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร กรมแรงงาน กรมการปกครอง กรมสวัสดิการ กรมคุ้มครองสิทธิ ร่วมทำหน้าที่ ตรวจจับ ให้ความรู้ คุ้มครอง ในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างด้าว 2) ติดตามผลความมีประสิทธิภาพของกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับชาวต่างด้าวในทุกๆ ปี เพื่อปรับแก้ข้อบกพร่อง เพิ่มบทลงโทษ หรือออกกฎหมายใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายแรงงานต่างด้าวที่ถูกและผิดกฎหมาย เกี่ยวกับประโยชน์ สิทธิ และความคุ้มครองที่พึงจะได้รับเมื่อเข้ามาและทำงานโดยถูกกฎหมาย เพื่อชักจูงใจ ส่วนข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 1) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคนต่างด้าว เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หรือ กรมการจัดหางานเพิ่มมาตรการตรวจจับเข้มงวดมากยิ่งขึ้น และบังคับตามกฎหมายอย่างไม่มีข้อยกเว้น ทั้งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อกวาดล้างผู้กระทำความผิด และป้องปรามผู้ที่คิดกระทำความผิด ทั้งมีการทำฐานข้อมูลกรณีมีการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อเพิ่มตามมาตรการในการเฝ้าระวังกลุ่มดังกล่าวเป็นพิเศษ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชาวต่างด้าวในด้านต่างๆ จัดให้มีประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ชาวต่างด้าวในด้านที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อสร้างความเข้าใจ และชักจูงใจให้เห็นถึงข้อดีเมื่อทำตามขั้นตอนของกฎหมาย

Sakbanditwong and Duangjak (2018) ศึกษาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า หลบหนีเข้าเมืองในจังหวัดราชบุรี ได้เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า หลบหนีเข้าเมืองในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) การนำพระราชกฤษฎีกาการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2560 ไปปฏิบัติอย่างจริงจังจะส่งผลทำให้การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถตรวจสอบแรงงานต่างด้าวได้ และทำให้มีระบบการบริหารจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างชัดเจน 2) ควรมีการเพิ่มโทษให้มีอัตราสูงขึ้นสำหรับนายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานต่างด้าว เนื่องจากการเพิ่มโทษที่สูงขึ้นจะทำให้นายจ้างมีความตื่นตัวเกี่ยวกับโทษที่จะได้รับ และเกรงกลัวที่จะนำแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายมาทำงานและไม่กล้าที่จะลักลอบการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาแบบผิดกฎหมาย 3) รัฐควรจัดทำให้แรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง โดยเร่งรัดการจัดระเบียบชุมชนแรงงานต่างด้าวในด้านที่พักอาศัยให้มีความเป็นระเบียบและไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับประชาชนไทยในพื้นที่จะสามารถทำให้การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวได้เพียงใด 4) ควรมีการสนธิกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่ทหาร/ ตำรวจและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อจัดกำลังทำการปราบปราม ตรวจสอบ จับกุมและดำเนินคดีนายจ้าง/สถาน

ประกอบการที่กระทำผิดกฎหมายแรงงานต่างด้าว เนื่องจากเวลาที่มีการตรวจจับจะมีการแจ้งความผิดได้ชัดเจนกว่า เมื่อมีการตรวจเพียงหน่วยเดียว และ 5) การจัดตั้งจุดตรวจ-จุดสกัดกันตามช่องทางสำคัญบริเวณชายแดน จะสามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ดังนั้นสรุปได้ว่า ควรมีการดำเนินการจัดทำมาตรการ คุ่มครองแรงงานต่างด้าวและการเพิ่มโทษ สำหรับแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบถูกต้องตามกฎหมายต่อไป ซึ่งแนวทางนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยจะทำให้มีระบบการจ้างงานขึ้น และเมื่อแรงงานต่างด้าว ที่เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องแล้วส่งผลให้สามารถควบคุม ตรวจสอบ และคุ้มครองได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรตรวจสอบการจ้างงานของผู้ประกอบการว่าแรงงานที่จ้างเป็นแรงงานที่ได้ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของแรงงานต่างด้าวอย่างทั่วถึง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แนวทางป้องกันและปราบปรามขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติ ในประเทศไทย มีดังนี้

1. ด้านนโยบาย ได้แก่ 1) หน่วยงานของภาครัฐ เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หรือ กรมการจัดหางาน มีการ บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติอย่างเข้มงวดมากยิ่งขึ้น 2) การเพิ่มโทษให้มีอัตราสูงขึ้นสำหรับการลักลอบ เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และ 3) ควรมีมาตรการให้แรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง

2. ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ 1) มาตรการตั้งจุดตรวจจุดสกัดกันตามเส้นทางสำคัญ โดยมีการตั้งจุดตรวจ ที่ครอบคลุมโดยเฉพาะพื้นที่เฝ้าระวังและลุ่มเสี่ยง 2) มาตรการตรวจสอบที่พัก พื้นที่ท่องเที่ยว และสกัดกันพื้นที่ ชายแดน โดยตรวจสอบที่พักคนต่างด้าว แหล่งท่องเที่ยว เน้นการสกัดเคลื่อนย้ายข้ามแดนตามช่องทางธรรมชาติ ทำข้ามแดนต่างๆ 3) มาตรการเชิงรุกในการตรวจสอบเส้นทางและจุดพักคอย โดยตรวจสอบบิมน้ำมัน จุดพักรถ สถานีขนส่ง และจุดพักแรม 4) มาตรการเข้มขันในพื้นที่ชายแดน โดยตรวจสอบพื้นที่และเอ็กซ์เรย์พื้นที่ชายแดน ทุกแห่ง ลาดตระเวนช่องทางธรรมชาติ และทำข้าม พื้นที่จังหวัดชายแดนเข้มขัน 5) มาตรการประสานงาน ให้ความ ช่วยเหลือ และสืบสวนขยายผล โดยดำเนินคดี สืบสวนขยายผลไปถึงตัวการและผู้สนับสนุน และ 6) การ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่โปร่งใสแก่แรงงานข้ามชาติเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อของขบวนการลักลอบขน แรงงานข้ามชาติ

สรุป

ลักษณะของขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีการทำงานเป็นขบวนการหรือเครือข่าย โดยมีนายหน้าหรือเพื่อน/ญาติเป็นผู้ชักจูงแรงงานข้ามชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย ผ่านช่องทางธรรมชาติ หรือแนวตะเข็บชายแดน โดยใช้พาหนะต่างๆ ในการขนแรงงานข้ามชาติ และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเข้าประเทศใน แต่ละครั้งที่แตกต่างกันตามแต่ตกลงกัน โดยมีค่าใช้จ่ายเริ่มตั้งแต่ 800 – 96,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ ระหว่าง 15,000 – 25,000 บาท และแนวทางป้องกันและปราบปรามขบวนการลักลอบขนแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ในด้านนโยบาย ได้แก่ 1) หน่วยงานของภาครัฐมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติอย่างเข้มงวดมากขึ้น 2) การเพิ่มโทษให้มีอัตราสูงขึ้นสำหรับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และ 3) ควรมีมาตรการให้แรงงาน ต่างด้าวเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง และด้านการปฏิบัติ ได้แก่ 1) มาตรการตั้งจุดตรวจจุดสกัดกันตามเส้นทาง สำคัญ โดยมีการตั้งจุดตรวจที่ครอบคลุมโดยเฉพาะพื้นที่เฝ้าระวังและลุ่มเสี่ยง 2) มาตรการตรวจสอบที่พัก พื้นที่ ท่องเที่ยว และสกัดกันพื้นที่ชายแดน โดยตรวจสอบที่พักคนต่างด้าว แหล่งท่องเที่ยว เน้นการสกัดเคลื่อนย้ายข้ามแดน

ตามช่องทางธรรมชาติ ทำข้ามแดนต่างๆ 3) มาตรการเชิงรุกในการตรวจสอบเส้นทางและจุดพักคอย โดยตรวจสอบ ปิ๊มน้ำมัน จุดพักรถ สถานีขนส่ง และจุดพักแรม 4) มาตรการเข้มข้นในพื้นที่ชายแดน โดยตรวจสอบพื้นที่และเอ็กซ์เรย์ พื้นที่ชายแดนทุกแห่ง ลาดตระเวนช่องทางธรรมชาติ และทำข้าม พื้นที่จังหวัดชายแดนเข้มข้น 5) มาตรการ ประสานงาน ให้ความช่วยเหลือ และสืบสวนขยายผล โดยดำเนินคดี สืบสวนขยายผลไปถึงตัวการและผู้สนับสนุน และ 6) การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่แรงงานข้ามชาติเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อของขบวนการลักลอบ ขนแรงงานข้ามชาติ

References

- BBC NEWS Thai. (2020, December 24). *COVID-19: What happened during the week of outbreak at Samut Sakhon Shrimp Market*. <https://www.bbc.com/thai/thailand-55434150>
- Boonrin, A. (2020). Myanmar smugglers in Thailand after the opening of ASEAN Economic Community (AEC). *Journal of Social Innovation*, 3(1), 93–105. <https://jsi.rsu.ac.th/Article/be4f2388-3ca3-4b3a-a71a-ae76b6c553dd>
- Channel 7 News. (2024, December 27). *Human smuggling ring busted; drivers paid nearly 10,000 baht per trip*. <https://www.ch7.com/sports/775258>
- Channel 7 News. (2025, February 4). *Van carrying illegal migrant workers intercepted; Thailand used as transit route to third country*. <https://news.ch7.com/detail/782745>
- Department of Employment. (2017). *Foreign workers and employers must know! Applying to work under the new Royal Decree: Criteria and procedures*. Ministry of Labour, Thailand.
- Division 3, Police Special Branch Division 2. (2021). *Report on human trafficking/smuggling operations including Rohingya cases*. Royal Thai Police.
- Foreign Affairs Division. (2019). *Summary report on border crossing statistics between Thailand and neighboring countries, Fiscal year 2019 (October 1, 2018 – September 30, 2019)*. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Interior, Thailand.
- Foreign Workers Administration Office. (2025). *Migrant labor situation report: January 2025 edition*. Department of Employment.
- MGROnline. (2025, January 22). *Ayutthaya Highway Police arrest Myanmar man smuggling illegal workers into the Bangkok—Confesses to over 100 attempts*. <https://mgronline.com/local/detail/9680000006724>
- Namsanguan, K., & Hora, P. (2018). *Quality of life of migrant workers*[Research report]. Rajamangala University of Technology Rattanakosin. <http://repository.rmutr.ac.th/123456789/1230>

- Office of National Security Council. (2023). *National security policy and master plan (2023–2027)*. Office of National Security Council, Office of the Prime Minister, Thailand.
<https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2022/12/nsc-policy-66-70-1.pdf>
- Purachai, P. (2004). *Crime and prevention: The crime triangle theory*. Ramkhamhaeng University.
- Sakbanditwong, C., & Duangjak, S. (2018). Prevention and resolution of illegal immigrant problems among Myanmar migrant workers in Ratchaburi Province. In *The 6th National Academic Conference of Chombueng Rajabhat University Research, “Advancing Agriculture for Sustainable Thai Society”*, March 1, 2018. (pp. 1251–1258). Muban Chombueng Rajabhat University.
- Thai PBS. (2021, December 21). *Over 40,000 foreigners arrested for illegally entry in the past year*. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/310883>
- Tusawut, K. (2019). *Quality of life of migrant workers: A case study of Myanmar migrant workers in Maha Chai District Subdistrict, Mueang District, Samut Sakhon Province*[Master’s thesis, National Institute of Development Administration].